

# Romanul în literatura română

## 1. Definiție

**Romanul** este specia literară aparținând **genului epic, în proză**, care se definește prin:

- acțiune complexă și de mare întindere/ structură narativă amplă;
- desfășurarea subiectului în planuri paralele;
- îmbinarea nucleelor narrative distincte;
- utilizarea unui număr mare de personaje, deosebite ca pondere în ansamblul epic;
- intriga complicată;

## 2. Evoluția romanului românesc

-apare în **a doua jumătate a secolului al XIX-lea**

- sub influența romantismului: M. Kogălniceanu, *Tainele inimei*, 1855; D. Bolintineanu, *Manoil*, 1855 și *Elena*, 1862;
- sub influența realismului: N. Filimon, *Ciocoi vechi și noi*, 1863, Duiliu Zamfirescu, *Ciclul Comăneștenilor*, 1908-1910 și Ioan Slavici, *Mara*, 1906;

-în **perioada interbelică**, romanul autohton se sincronizează valoric și ca formulă de creație cu operele europene/ universale și este reprezentat prin creațiile lui Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Mircea Eliade, Anton Holban, Mihail Sebastian;

-după **cel de-al Doilea Război Mondial** se afirmă romancierii precum Marin Preda, Eugen Barbu, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Mircea Horia Simionescu, Mircea Cărtărescu etc.

# Clasificarea romanului

**1.ROMANUL TRADIȚIONAL** ”de creație” (construit pe baza **formulei tolstoiene sau balzacienne**, specifică realismului european din **a doua jumătate a secolului al XIX-lea**) are următoarele particularități:

- caracter de „**frescă socială**”;
- **viziunea monografică** asupra lumii, societății și timpului istoric;
- **numărul mare de personaje**;
- perspectiva panoramică asupra realității;
- densitatea epică susținută de ritmul narativ impus de **naratorul neutru, obiectiv, omniscient**;
- se insistă asupra **moravurilor unei societăți** dintr-un anumit timp istoric și spațiu geografic;
- coordonata spațio-temporală veridică;
- **aventura eroilor se desfășoară în exterior**, în lupta individului cu constrângerile lumii sau pentru cucerirea acesteia;

**2.ROMANUL MODERN, DE ANALIZĂ** (aplică **formula estetică a lui Marcel Proust sau Andre Gide**, în **prima jumătate a secolului al XX-lea**) se orientează spre:

- **aventura interioară a ființei**, investigată în adâncurile **psihologiei, conștiinței și memoriei**;
- **naratorul subiectiv, personaj**;
- **tehnicele de analiză și de introspecție**;
- **tematica citadină**;
- **personajul inadapdat**, care se autoanalizează cu luciditate;
- **discontinuitatea temporală**;
- romanul este perceput ca un „dosar de existențe”/ experiențe;

# *Ion* de Liviu Rebreanu

**CONTEXTUALIZARE:** roman interbelic, **realist, obiectiv**

Încadrare în:

- perioadă: roman interbelic (1920);
- curent literar/ formula estetică: **roman realist, obiectiv, cu accente naturaliste;**
- orientare tematică: **tema socială – monografia satului ardelenesc** de la începutul secolului al XX-lea / tematica rurală (**problematica pământului și a intelectualității rurale**);
- *Ion* - primul roman obiectiv din literatura română, apărut în anul 1920, după o lungă perioadă de elaborare, așa cum însuși autorul menționează în finalul operei, între martie 1913- iulie 1920;

# Receptare critică –încadrare în curentul literar/ tipul de roman

- Liviu Rebreanu - un reper valoric uriaș într-o istorie a romanului românesc din toate timpurile, prin romanele publicate între cele două războaie: *Ion*, *Pădurea spânzuraților*, *Răscoala*, *Jar*, *Adam și Eva*, *Gorila*, *Amândoi*
- criticul **Eugen Lovinescu**, teoreticianul modernismului în literatura română, privește romanul *Ion* ca pe o izbândă a literaturii române (*Creația obiectivă. Liviu Rebreanu: Ion*): „cea mai puternică creație obiectivă a literaturii române”, **primul nostru roman modern**;
- criticul **Nicolae Manolescu** (*Arca lui Noe*) integrează romanul în categoria romanelor **dorice** (romanele **tradiționale**) prin omnisciența auctorială, morala societății care include morala individului și prin personajul reprezentativ pentru societate/ tipic în împrejurări tipice, prezentat și dintr-o perspectivă naturalistă;
- criticul **Mircea Muthu** (*Rebreanu sau paradoxul organicului*) constată că opera lui Rebreanu (romanele *Ion*, *Răscoala* și romanul neterminat, care vizează problema Basarabiei) stă sub semnul “organicului”, atenția este îndreptată spre lumea rurală, **țăranul este ontologic legat de pământ**;
- Liviu Rebreanu**, în discursul ținut la Academia Română (*Laudă țăranului român*) explică opțiunea pentru această lume rurală, stabilește legătura dintre **țăran și problematica originii** poporului român, țăranul român fiind considerat **prototipul poporului român**;

# Trăsături realiste în roman

*Ion*, de Liviu Rebreanu - roman realist, obiectiv, interbelic prin:

- **TEMATICA RURALĂ**, care vizează problematica pământului și a românismului
- reprezentarea **VERIDICĂ A VIETȚII ROMÂNILOR** din Ardeal, cu circumstanțele ei sociale, naționale, istorice, pe două coordonate: **lumea țărănească** (problematica pământului și a stratificării în funcție de avere) și lumea **micii intelectualități** sătești (problematica românismului / tensiunile interetnice);
- **VEROSIMILITATEA** faptelor;
- **OBIECTIVITATEA** naratorului;
- **PERSONAJUL REPREZENTATIV PENTRU SOCIETATE**, tipic în împrejurări tipice, prezentat prin încercarea de a se sustrage mediului social- istoric în care trăiește;
- **-TEHNICA DETALIULUI ÎN ZUGRĂVIREA SOCIETĂȚII/** atenta observație a socialului

# Tema și viziunea despre lume

## 1. Viziunea despre lume

### a. principii de creație - articolul doctrinar *Cred*

- Rebreanu își exprimă **adeziunea la realism** și preferă formula „**romanului de creație**”;
- pentru autor, **literatura este o „creație de oameni și de viață”**, asemănătoare lumii reale, creației divine;
- consideră **romanul „un discurs care fixează curgerea vieții”** și care îi dă acestuia un tipar ce îi surprinde dinamismul, o oglindă a vieții;
- universul românesc este animat de pulsația vieții;
- se îndreaptă spre **teme specifice realismului** (parvenirea, banul), dar le adaugă **teme „esențiale”**, capabile să sintetizeze **destinul uman**: „nașterea”, „iubirea”, „moartea”
- autorul aduce un elogiu **obiectivității**;
- propune un **REALISM AL ESENȚELOR** prin:
  - puterea de a crea, în spatele personajelor, „oameni vii, cu viață proprie”
  - naratorul **NU** emite judecăți de valoare, înregistrează exact ceea ce vede, strecoară semne ale devenirii eroilor, este o un narator rece, un demiurg, omniscient, cu o privire imparțială, impasibil în fața vieții și a morții : „Fără amestecul meu direct opera va putea crește și trăi mai independent.”

## **b.Raportul realitate- ficțiune/ Geneza romanului**

Liviu Rebreanu explică în articolul *Mărturisiri* sursele de inspirație (întâmplările reale și substratul biografic), geneza romanului;

Există **trei** scene/ întâmplări reale care stau la baza romanului – unele sunt ilustrate în nuvelistică

- relatarea uneia dintre surorile autorului despre o fată din satul natal, bătută crunt și alungată de tatăl ei pentru că a fost necinstită de cel mai sărac, „becisnic”, flăcău; (vezi nuvela *Rușinea* – rămasă în manuscris);
- întâlnirea dintre autor și un tânăr, Ion Pop al Glanetașului, „voinic, harnic, muncitor și foarte sărac”, obligat să renunțe la școală din cauza pauperității/ sărăciei;
- o scenă din copilăria autorului, când vede un țăran sărutând pământul;

Critica de specialitate constată o **similitudine între aspecte din viața familiei lui Rebreanu și din viața unor personaje din text:**

- profilul învățătorului Herdelea corespunde cu cel al tatălui autorului;
- nunta uneia dintre surori, de conveniență, cu un preot care nu cere zestre (în text este nunta Laurei cu Pinte);
- Titu Herdelea este considerat alter-ego al autorului – în special prin preocuparea constantă pentru problema națională și socială, astfel el devine personaj liant în trei romane: *Ion*, *Răscoala*, *Gorila*
- preotul Belciug a existat în realitate ca preot într-un sat vecin;

## 2.Tema textului

**Complexitatea romanului** este dată de multitudinea axelor tematice:

**Tema socială** este ilustrată pe mai multe direcții:

- **societatea rurală** - stratificarea socială/ discrepanța dintre bogați și săraci;
- **familia**- drama incomunicării;
- **pământul**- condiție obligatorie pentru ca omul să fie respectat în sat;
- **iubirea**- considerată de autor singurul sentiment înălțător al ființei;
- **intelectualul**- confruntat cu problematica sărăciei și a maghiarizării excesive a instituțiilor statului (administrația, justiția, școala); particular, impunerea limbii maghiare în predarea în școli;
- **Problematica pământului** - particularizată în **confruntarea devastatoare dintre două pasiuni** puternice ale personajului principal, Ion:

-iubirea pentru pământ, dorința de a ieși din cercul unui destin vitreg - sărăcia

-iubirea pentru o singură femeie care, prin legile sociale și morale, nu îi mai poate aparține,  
Florica

Ex. Tema socială este evidentă prin **conflictele sociale** care se regăsesc atât în planul țăranului, cât și în cel al intelectualului, numitorul comun fiind **nevoia de pământ**.



## Conflictele

Ex.1 – **planul țăranului**: pricipalul conflict al textului este deschis, social, între **Ion și Vasile Baci**, bogatul tată al Anei

- **cauza**: Ion, flăcău sărac, dar foarte harnic, are ambiția de a-și depăși condiția prin căsătoria cu Ana, fata bogată pe care, de altfel, nu o iubește; Vasile Baci intuiește faptul că Ion reface traseul său existențial (el s-a căsătorit cu mama Anei fără să o iubească, dar prin muncă și determinare i-a sporit averea și a respectat-o);
- **desfășurarea conflictului**: bazele conflictului se pun **la horă**, **scenă cu multiple valențe simbolice**:
  - pagina etnografică prin care se susține caracterul realist (Jocul Someșana);
  - loc al evidențierii stratificărilor sociale pe principiul castei, intelectualii stau și privesc de pe margine și se diferențiază prin vestimentație și atitudine, iar țărani sunt împărțiți în funcție de avere (grupul săracilor și grupul bogaților, al cărui nucleu este reprezentat de Vasile Baci și de familia Bulbuc) și de vârstă;
  - „horă a destinului” - afirmația lui Vasile Baci cu privire la Ana: “o fată am și nici aceea nu-i cum trebuie”
- conflictul se deschide datorită Savistei oloaga, considerată un **personaj reflector**, care îi atrage atenția lui George Bulbuc că Ana și Ion s-au retras, iar George îl amenință pe Vasile Baci; atitudinea lui Vasile Baci este recalcitrantă, îl jignește pe Ion prin invective precum “sărântoc”, “fleandură”, “hoț”, pe care i le spune în fața întregii colectivități
- reacțiile lui Ion sunt surprinse prin intermediul **accentelor naturaliste**: inima îi bubuie în piept ca un ciocan, sângele i se urcă în obraji, are tendința de a-l lovi pe Vasile Baci, dar se stăpânește cu greu;

## Conflictele

### Ex.2. – planul intelectualului

- printr-o **TEHNICĂ A CONTRAPUNCTULUI** este urmărit simetric și **conflictul din planul intelectualului** dintre **învățătorul Herdelea** și **preotul Belciug (conflict secundar)**
- **cauza:** casa învățătorului se află pe pământul bisericii
- **desfășurarea conflictului:** conflictul se va desfășura pe tot parcursul romanului, mai ales prin ingerința lui Belciug în problemele învățătorului, de pe poziția unui aliat al clasei stăpânitoare, al autorității maghiare

### Ex3.

- Se poate identifica un **conflict interior**, care configurează adevărata dramă a personajului, precizat prin titlul celor două părți: *Glasul pământului* și *Glasul iubirii*, cele două voci care rezonază în sufletul personajului;

### 3. Elemente de structură și de compoziție

#### a. Instanțe narative/perspectiva narativă

- naratorul - **obiectiv**, induce în eroare cititorul în incipitul romanului prin împletirea realității cu ficțiunea: drumul înaintea printre toponime (Cluj, Armandia, Jidovița), domol, lent
- folosindu-se **tehnica amânării**, odată cu intrarea în sat debutează ficțiunea: “satul pare mort”
- naratorul este **omniscient**, cunoaște dinainte destinul personajelor, pătrunde în gândurile lor, plasează semne ale devenirii eroilor săi, comentează pe alocuri faptele, chiar comunică cu cititorul, dar nu emite judecăți de valoare, nu moralizează faptele, nu empatizează cu personajele, este o voce detașată.
- **focalizarea - zero, viziunea - „dindărăt”**

#### b. Repere spațio – temporale

- o trăsătură a realismului propune **veridicitatea cronotopului: spațiul este bine precizat, iar timpul are și el rolul de a crea veridicitate**

Ex. 1- la nivel macrotextual, acțiunea este plasată la începutul secolului al XX-lea, aspect sugerat de tipurile de relații româno- maghiare, de stratificarea socială, de preocupările oamenilor și de limbaj, practic cațiva ani din viața unei comunități

Ex.2 - la nivel microtextual, în universul ficțiunii, se deduce preferința autorului pentru un univers văzut ca **analogon**, tehnicile utilizate fiind încetinirea acțiunii (la oră) și ritmarea evenimentelor (spre final, totul se precipită);

## c. Relația incipit – final

**Relația incipit – final** este realizată printr-o descriere simbolică și semnificativă a **drumului Simbolistica drumului:**

- potrivit criticului Nicolae Manolescu, drumul are o dublă valență:
  - metaforă a romanescului, care leagă realitatea de ficțiune; ca prim personaj al textului, înaintea printre toponime, vesel (în incipit), bătătorit, trist, monoton (în final) pentru că a înregistrat patimile, zvârcolirile lumii;
  - deschide și închide o lume, stabilind simetria între incipit- final,

Se justifică astfel **concepția lui Rebreanu despre ROMAN VĂZUT CA UN CORP ROTUND:**  
*„romanul este un corp sferoid, el trebuie să se termine precum a început...”*

- drumul are și o valoare anticipativă și semnificativă, este presărat cu semne care prefigurează destinul eroilor

Ex. - Hristosul de tinichea bătut de ploi și de vânt, ruginit devine simbolul unei lumi desacralizate, care și-a pierdut moralitatea

## d.Structura narativă/ tehnicile narative/ scene reprezentative pentru viziunea realistă

### d.1.Structura narativă

- **două părți** care coincid cu cele **două experiențe existențiale** ale eroului:  *Glasul pământului* și  *Glasul iubirii*
- 13 capitole, care poartă numele personajelor situate în prim-plan (*Vasile, George*), altele concentrează esența evenimentelor epice (*Nunta, Ștreangul*) sau reprezintă metafore ale dimensiunii interioare a personajului (*Zvârcolirea, Sărutarea*)

### d.2.Tehnici narative

- tehnica **PLANURILOR PARALELE**: planul țăranului și intelectualului
- tehnica **CONTRAPUNCTULUI**: aspecte din planul țăranului se regăsesc simetric în planul intelectualului
- ex.1 nunta lui Ion cu Ana (de conveniență) se regăsește în nunta Laurei cu George (fiica învățătorului se căsătorește tot din conveniență întrucât preotul Pinteau nu cere zestre)
- ex.2 conflictul social din planul țăranimii se repetă prin conflictul dintre învățătorul Herdelea și preotul Belciug din cauza faptului că locuința învățătorului este construită pe pământul bisericii

### d.3.Scene reprezentative pentru viziunea realistă - scena 1

#### Ex.1 - Scena “Zvârcolirea” (partea I)

- este percepută ca o scenă a înălțării;
- scena urmărește o zi de muncă din viața flăcăului;
- este pusă în evidență **patima lui Ion pentru pământ**: „pământul îi era drag ca ochii din cap”, „simțea o plăcere atât de mare văzându-și pământul, încât îi venea să cadă în genunchi și să îl îmbrățișeze”;
- nevoia de pământul este ilustrată prin urmărirea stărilor interioare ale protagonistului: „nu se putu stăpâni”, ridică ochii spre cer, invocă divinitatea („Cât pământ, doamne!”);
- atitudine dionisiacă, romantică: Ion este exuberant, vitalist, percepe pământul ca pe un uriaș comparativ cu omul pe care îl vede mic, slab, „ca pe un vierme umilit, înfricoșat” (procedeul stilistic utilizat de autor = LITOTA (gradația descendentă));

### d.3.Scene reprezentative pentru viziunea realistă – scena 2

#### Ex.2 - Scena „Sărutarea” (partea a II-a) – scenă simetrică cu „Zvârcolirea”

- de această dată, naratorul ne propune o scenă a căderii;
- Ion vine la întâlnirea cu pământul din postura de „stăpân al tuturor pământurilor”;
- este îmbrăcat în straie de sărbătoare și are o atitudine aproape erotică;
- pentru el, pământul este o “ibovnică” (iubită) cu trupul dezgolit, pe care vrea să o mangâie și să o supună total;
- privirea nu se mai îndreaptă spre înalt, revelația divină dispare;
- acum zeul este el însuși;
- scena îmbină Erosul cu Thanatosul, întrucât cuprinde imagini care anticipează moartea: lutul este „negru, lipicios”, picioarele lui Ion sunt prinse în pământul care îl încătușează, mâinile i se afundă ca în lut ca în niște „mănuși de doliu”
- Prefigurarea morții se susține și prin faptul că Ion trădează **glasul iubirii**, pe care autorul îl consideră sentimentul cel mai profund al ființei umane;

# Personajul

## 1. Prezentarea generală a personajelor

- criticul Eugen Simion afirmă că **personajele lui Rebreanu sunt preocupate de acumulare în ordine materială** și abia după ce acest proces este încheiat dau glas și altor voci din interior;
- **personajele abordate ca tipologii** susțin **viziunea realistă** asupra lumii, prin ele se urmărește o **reprezentare cât mai veridică a realității**: fiind un roman, galeria de personaje este vastă și înfățișează o lume reală măcinată de problema ierarhiei din cauza valorii materiale, dar și a conștiinței românești într-o perioadă a dominației maghiare;

- în ceea ce privește **paleta țărănimii**, se observă încă din scena horei discrepanța dintre lumea bogată și cea pauperă, cele două poluri fiind reprezentate antitetic de Ion și Vasile Baci, a căror relație conflictuală se manifestă deschis;

Ex. 1 - Ion este forțat de dragostea pământului, dar și de mama sa să renunțe la dragostea pentru Florica pentru a scoate familia din sărăcie;

Ex.2 - Vasile Baci exclude posibilitatea de a-și împărți averea cu Ion, promițându-i lui George Bulbuc că i-o va da pe Ana de soție;

- -în ceea ce privește **situația intelectualilor**, opoziția sărac- bogat aduce în prim plan familia învățătorului și preotul Belciug

Ex1. - învățătorul este nevoit să facă o serie de compromisuri pentru a-și întreține familia, printre care cel mai important este cel prin care decide să susțină deputatul maghiar la alegeri în defavoarea celui român, aspect care atrage nemulțumirea oamenilor și dezaprobarea fiului său, Titu;

Ex.2 – Preotul Belciug se supune dominației austro-ungare pentru a obține privilegiile personale



## 2.Încadrarea personajului într-o tipologie

- din punctul de vedere al **curentului literar**, Ion este un **personaj REALIST, TIPIC** în împrejurări tipice, **REPREZENTATIV** pentru societate
- ca **personaj realist**, este **ROTUND, CONSTRUIT CU CALITĂȚI ȘI DEFECTE**,
- din perspectiva clasei sociale, este **tipul țăranului ardelean** și, prin extrapolare, tipul țăranului universal, obligat să se confrunte cu ierarhizarea valorilor umane în funcție de avere
- din perspectiva **CATEGORIEI MORALE- TIPUL PARVENITULUI/ arivist = acționează prin mijloace necinstite**;
  
- cu toate acestea, are o **psihologie individualizată**, prin care contrazice ideea de mecanism a lumii satului;
  
- este **factor irațional, personaj atipic**, care stă sub semnul unei frustrări, fiind obligat să aleagă între două voci/pasiuni care practic nu se exclud, ci se completează reciproc: pământul și iubirea

### 3. Statutul social al personajului

**Din punct de vedere social,** Ion este **țăranul prezentat prin raportare la societate,** urmărit pe **două direcții:** înainte dobândirii pământului și după obținerea acestuia prin căsătoria cu Ana

- **inițial,** Ion este văzut ca un flăcău harnic, însă **CEL MAI SĂRAC** din sat;
- mediul social/ familial exercită asupra lui o presiune autoritară;
- reacțiile sunt redată prin caracterizare directă și indirectă: „de mic copil pizmuia pe cei bogați”; „trebuie să aibă pământ mult, trebuie”; „munca îi era dragă oricât ar fi fost de aspră ca o râvnă ispititoare”;
- **amibiția** de a-și depăși condiția socială și **mentalitatea de învingător** sunt surprinse în afirmația naratorului: „pământul i-a fost mai drag ca o mamă”;
- încercarea de a avea pământ nu poate fi privită exclusiv, ci ca o expresie a dorinței de a scăpa de eticheta de sărăntoc și de umilința de a accepta soarta tatălui său;
- Ion înțelege că toate calitățile sale sunt insuficiente pentru a putea fi cu adevărat om respectat și demn în sat și atunci caută pârghii pentru a ieși din sărăcie;
- **-după dobândirea pământului,** situația lui Ion se schimbă, întrucât se simte **stăpân al pământurilor;**
- -intrarea în posesia pământului lui Vasile Baciș îi asigură un loc în lumea bogaților;

## 4. Statut psihologic

### Din punct de vedere psihologic, **Ion trece de la tipic la atipic**

- se observă o impresionantă **psihologie a frustrării** atât social, cât și afectiv, care se manifestă stihial - o **psihologie frământată, zbuciumată între proza realității și poezia inimii**
- **tehnica prin care este construit personajul este BASORELIEFUL**, care îi permite să se evidențieze pe tot parcursul romanului, chiar și când acțiunea se mută în plan secundar; monumentalitatea personajului rezidă în forța pe care o dezlănțuie cu un destin potrivit;
- **o altă tehnică folosită pentru conturarea personajului este CONTRAPUNCTUL** - Ion este pus în oglindă cu George Bulbuc (dacă George este lipsit de personalitate, bogat și o vrea pe Ana, dar se alege cu Florica, Ion este un ins energic, dar sărac, care o iubește pe Florica, dar o preferă pe Ana pentru pământurile ei)
- **dezechilibrul interior** al personajului este urmărit în câteva etape:
  - interpretează în favoarea sa sfatul pe care i-l dă Titu: să-l oblige pe Vasile Baciuc dacă nu vrea să i-o dea pe Ana;
  - conflictul de la cârciumă/ bătaia cu George, care l-a provocat încă de la horă;
  - este dat exemplu negativ în biserică, își face procese de conștiință și îi promite Floricăi că tot pe ea o va lua de nevastă;
  - disputa cu Zenobia, care pune pe umerii lui povara scoaterii familiei din sărăcie;
  - compromisul căsătoriei, nunta cu Ana = nunta cu pământurile;
  - atitudinea pe care o are față de Ana după căsătorie (bătăi, insulte)
- **vina lui Ion este aceea că s-a folosit de o ființă mai slabă sufletește decât el și a determinat-o să se sinucidă**
- finalul tragic: după moartea Anei, patima pt Florica se transformă în obsesie => este ucis de George, soțul Floricăi;

## Receptarea personajului în critica de specialitate

Critica de specialitate interpretează atitudinea personajului din mai multe puncte de vedere:

### Ex.1- Eugen Lovinescu și Tudor Vianu

- Ion - “**expresia instinctului de stăpânire a pământului**, în slujba căruia pune **inteligența ascuțită**, o **viclenie procedurală** și o **voință imensă** (Eugen Lovinescu);
- T. Vianu constată idolatria lui Ion pentru pământ și, implicit, măreția reprezentativă a celui care își conduce viața prin **pasiune pentru posesia pământului**;

### Ex2. - George Călinescu

- Ion **nu este inteligent** și, prin urmare, **nici ambițios**, dorința lui nu este un ideal, ci o **lăcomie absurdă**.
- îi refuză descendența din categoria parveniților, reprezentați prin excelență de Dinu Păturică din romanul *Ciocoii vechi și noi* de Nicolae Filimon

### Ex.3- Paul Georgescu și Al. Piru

- Ion este **deștept, energic, calități care îl recomandă pentru o altă soartă**;
- propun ca Ion să fie interpretat prin raportare la mobilul acțiunii sale, pământul;
- consideră că pentru Ion **pământul este mai mult decât un mijloc de parvenire**, reprezintă mai mult decât înavușirea, respectiv **situație socială, demnitate umană, posibilitatea de a munci cu folos și respect în lumea satului, datorită faptului că țăranului sărac îi este practic interzis orice acces la o altă soartă, el neputându-se manifesta decât în limitele rigide ale colectivității sale**
- Ion - un personaj tragic, a cărui dramă este credibilă.

Prof. Alina Popa, Colegiul Economic „Transilvania”  
Inspector de specialitate, Prof. Dr. Maria Kozak